

Temat: Energia wewnętrzna i temperatura.

Być może na podstawie własnego doświadczenia potrafisz wymienić różne sytuacje, w których ciała się rozgrzewają, na przykład rozgrzewanie się drewna przy szlifowaniu papierem ściernym, metalu podczas piłowania. W niektórych przypadkach efekt cieplny możesz zaobserwować w postaci iskier, np. podczas pracy szlifierki. Jeżeli natomiast spróbujesz stępionym już wiertłem wiercić w kawałku drewna, możesz zaobserwować dym wydobywający się z otworu. Oznacza to, że drewno się spala. We wszystkich tych przypadkach wzrasta temperatura ciał.

Iskry to drobne fragmenty metalu lub innego materiału rozgrzane tak bardzo, że świecą.

Skale Temperatur

Podstawową jednostką temperatury (w tzw. skali bezwzględnej) w układzie SI jest **kelwin (1 K)**. W Polsce na co dzień używa się innej skali temperatur – **skali Celsjusza**.

Różnica temperatur równa 1 K (w skali Kelvina) jest równa różnicy temperatur 1°C (w skali Celsjusza). $\Delta T [\text{K}] = \Delta T [^{\circ}\text{C}]$.

Przyrost temperatury ΔT liczony w kelwinach i w stopniach Celsjusza ma taką samą wartość. W skali Celsjusza za zero stopni przyjęto temperaturę zamarzania wody (pod ciśnieniem 1013,25 hPa), co odpowiada 273 K (patrz rysunek na str. 231).

W skali Kelvina za 0 K przyjęto najniższą możliwą teoretycznie temperaturę – **temperaturę zera bezwzględnego**, przy której ustałby wszelki ruch cząsteczek.

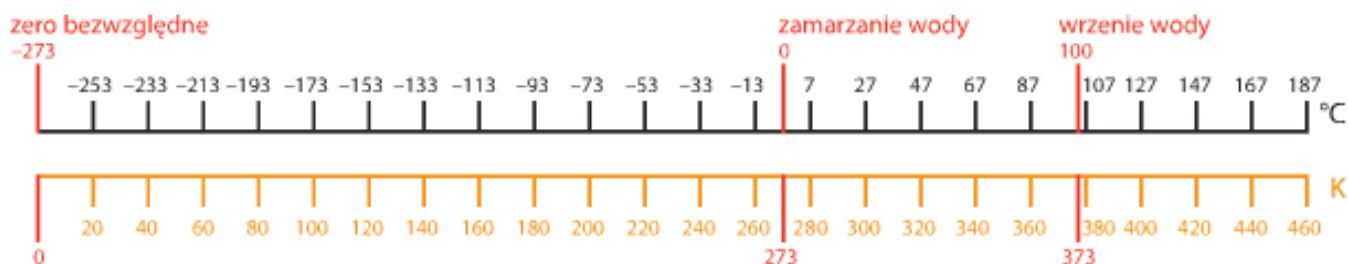
Praca domowa

Przepisz do zeszytu temat lekcji wraz z datą oraz zadania niżej.

Przeliczanie stopni Celsjusza na kelwiny

Aby przeliczyć stopnie Celsjusza na kelwiny, należy do liczby stopni Celsjusza dodać 273 (a dokładnie 273,15). Otrzymany wynik jest liczbą kelwinów, np.:

$$-10^{\circ}\text{C} = (-10 + 273) \text{ K} = 263 \text{ K}, \quad 10^{\circ}\text{C} = (10 + 273) \text{ K} = 283 \text{ K}$$

TO NAJWAŻNIEJSZE

- **Energia wewnętrzna** ciała to suma energii kinetycznej wszystkich cząsteczek, z których zbudowane jest ciało, oraz energii potencjalnej wzajemnego oddziaływania między cząsteczkami.
- **Temperatura** to wielkość charakteryzująca stan danego ciała, jest miarą średniej energii kinetycznej cząsteczek ciała.
- Jednostką temperatury w układzie SI jest **kelwin** (1 K).
- **Temperatura 0 K** jest najniższą teoretycznie możliwą temperaturą we Wszechświecie i nosi nazwę **zera bezwzględnego**.
- Różnica temperatur równa 1 K (w skali Kelvina) jest równa różnicy temperatur 1°C (w skali Celsjusza). $\Delta T [\text{K}] = \Delta T [^{\circ}\text{C}]$.

Dokonania pracy ucznia, proszę udokumentować w formie zdjęcia, po czym proszę przesłać na adres email:

karolkawiak.sosw@wp.pl

Podstawą oceniania będzie również prowadzenie zeszytu przedmiotowego ucznia.

Temat: Zmiana energii wewnętrznej w wyniku pracy i przepływu ciepła.

Zapoznaj się z podanym doświadczeniem oraz tekstem.

DOŚWIADCZENIE 53

1. Przygotuj pompkę do piłki i piłkę (lub pompkę do roweru i rower).
2. Napompuj piłkę (dętkę w rowerze) jak najszybciej.
3. Dotknij wylotu pompki. Co odczuwasz?

Pompka rozgrzała się w pobliżu wylotu powietrza.

Jak wytłumaczyć wynik doświadczenia?! – cząsteczki powietrza uderzają w poruszającą się w ich stronę tłok i w chwili odbicia zwiększa się ich prędkość, a więc ich energia kinetyczna i temperatura, a rozgrzane powietrze powoduje rozgrzanie pompki.

Pierwsza zasada termodynamiki

Wiesz już, że energia wewnętrzna ciała może wzrosnąć, jeżeli nad ciałem jest wykonywana praca lub gdy ciału zostało przekazane ciepło.

Ciała mogą również przekazywać ciepło do otoczenia, w wyniku czego zmniejsza się ich energia wewnętrzna. Gazy mogą także dzięki własnej energii wewnętrznej wykonać pracę.

Na podstawie powyższej analizy można sformułować **pierwszą zasadę termodynamiki**

Ciepło przepływa między ciałami do czasu wyrównania temperatur obu ciał.

Jeżeli praca wykonana nad ciałem prowadzi w całości do przyrostu energii wewnętrznej, to całkowity przyrost energii wewnętrznej ciała jest równy sumie pracy wykonanej nad ciałem i pobranego ciepła.

Treść **pierwszej zasady termodynamiki** możemy zapisać za pomocą wzoru:

zmiana energii wewnętrznej = praca wykonana nad ciałem + ilość ciepła pobranego przez ciało

$$\Delta E_w = W + Q$$

Jednostką ciepła, podobnie jak pracy, jest **dżul** (1 J).

Praca domowa

Przepisz do zeszytu temat lekcji wraz z datą oraz poniższy tekst.

TO NAJWAŻNIEJSZE

- **Energię wewnętrzną** ciała można **zwiększyć**, wykonując nad nim **pracę**.
- Gazy mogą wykonywać pracę dzięki swojej energii wewnętrznej.
- **Ciepło** to forma przekazywania energii wewnętrznej bez wykonywania pracy.
- **Przepływ ciepła** następuje od ciała o wyższej temperaturze do ciała o niższej temperaturze.
- **Pierwsza zasada termodynamiki:** Zmiana energii wewnętrznej ciała jest równa sumie pracy wykonanej nad ciałem i ciepła dostarczonego temu ciału:

$$\Delta E_w = W + Q$$

Dokonania pracy ucznia, proszę udokumentować w formie zdjęcia, po czym proszę przesłać na adres email:

karolkawiak.sosw@wp.pl

Podstawą oceniania będzie również prowadzenie zeszytu przedmiotowego ucznia.